

לשכת רב הקמפוס

הפקולטה למדעי היהדות

דף שבועי

פרשת נח, תשע"א
מספר 883מאת המרכז ללימודי יסוד ביהדות
ע"ש הלנה ופאול שולמן

הערה למאמר "מכאן לתחיית המתים מן התורה" (פרשות נצבים- וילך תש"ע, מס' 877)

התיזה העיקרית של ד"ר יואל שילה בלי ספק אמיתית ונכונה, שריבוי הדרשות של חז"ל על "תחיית המתים מן התורה" באו לחזק את האמונה בעיקרון הזה ולהצהיר שהוא יסודי למערכת התיאולוגית של היהדות. הצורך בחיזוק האמונה נובע מהעובדה שהתורה לא הזכירה יעוד זה בפירוש בין הרשימות של הברכות והקללות. המחבר מצטט הסבר של הרמב"ם לרעיון זה, אך אולי ניתן לראות כדבר לגמרי טבעי וצפוי את מה שנראה כהשמטה בעייתית. ברור שהנושא הסופי של התורה כולה, הן כהיסטוריה הן כספר חוקים ואזהרות, הוא "בני ישראל", אבל בראש ובראשונה כאומה, וכקולקטיב: הבריתות (בהר סיני וגם בערבות מואב) נכרתו בין אלוקים לאומה כישות בפני עצמה: "אַתֶּם נְצַבִּים הַיּוֹם פְּלֶכֶם לְפָנַי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם" (דב' כט:ט) וכל אדם שרוצה להתקרב לבורא עולם מוכרח לעשות זאת דרך עם ישראל, כמו שהקדימה רות את "עַמֶּךָ עַמִּי" ל"א-לֹהֵיךָ אֱ-לֹהֵי" (רות א:טז). כל הסיפורים והאישים השונים המופיעים בתורה נמצאים שם רק בגלל קשריהם להתפתחות עם ישראל. ולכן כל העניין של גמול וכל האיומים וההבטחות של שכר ועונש בתורה הם במונחים המתאימים לאומה כקולקטיב, כלומר דברים חומרניים בתחום ההיסטורי: גשמים בעתם, הצלחה במלחמה וכו'. לכן אין אזכור של שכר בעולם הבא או אין דיון על השארות הנפש, משום שלאומה כקולקטיב אין דבר כזה. גם המושג של תחיית המתים משמעותי רק לפרט ואילו לאומה הוא משמעותי רק במובן מטפורי.

ד"ר שמעון אליעזר הלוי ספירו
המרכז ללימודי יסוד ביהדות